ԵՐԵՎԱՆ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 25 ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Բերդի բերդակալ Միհրան աղան Հայաստանի Հոգևոր Տեսչության Ալեքսանդրապոլի Թեմական Խորհրդի Նախագահ Գրիգոր Եպիսկոպոսին գրել է հետևյալ նամակը։

Ամենապատիվ Գրիգոր Եպիսկոպոս։

Ինչպես գիտեք, Ալեքսանդրապոլի գավառի Ղարաքիլիսա գյուղի Հայոց եկեղեցին ավերակ է դարձել։ Ինչպես գիտեք,

Իմոմ, իմբերաթոր տայրեսի մի�թեհայզանը վե իւմերայը ասքերիսեսի իշենաե տուրուպ, խարիձիյե նաղզրը տախի եանընտա օլտուզու հալեսե, պիւթիւն եզիլեզրի գապուլ խլեսի։

Օ վագրթ Բաբա եզիսի պիւթիւն եզիլեզրե վեքեալեթ իսերեք էջոյե պիր նուբթ խլեսի։

«Սիր. Ոմթը հաշմեթմուսպընդրզն սատաեթլե Բարիսե ավսեթինաեն, վե սիւրաթլա իպդա խլեսիսինիզ միւսալեհեաեն սօլայը, պիւթիւն եզիլեզը քեմալը խուլուս վե միւսարատթլե սիզլերի թեպրեքք ենթմեքլե ինթիմսար իսերլեր»։

Իմբերաթոր ձեվապ վերսի վե սեսի։

«Շու ձենկին իպթիտասընտան պերիս, Լյրոբանը ումմումիսի պանա օլ մերթեպե հագդսրզլրդ կեօսթերսի քի, Ֆրանսանդրն նամուս վե մենֆաաթրընդրն թարզիյե պուլաճաղը բատեյե վասլ օլտուզումանտե, միւսալեհեյե գարար վերմեքլե քենարիմ մեսնուա ատտ խլեսիմ։ Պունուն իլե խապաթ ենթմեք տախի իսթեսիմ քի, միւբատրմ նե Լյրոբայը ալթ իւսթ ենթմեք, վե նե սե ումմումի պիր մուհարեպեյե սեպեպ օլմագ իսի։ Իմոմ ումարրմ քի, պու կիւնքի կիւն մուճիպի միւնաղատա օլան հեր սեպեպ, օրթատան գալդրպ միւսալեհե տախի ուզուն վագրթ պագա պուլուբ։ Պիւթիւն եզիլեզրե, պանա օլան թեպրիքլերինտեն տօլայը թեշեքքիւր իսերիմ»։

— Ենթալիա մեսալեհինին իսթիգրարը իշիւն, Օվիշերինին Ցուրիք պեզլեսինտե պիր միւքեալեմե մեճլիսի օլաճաղը պիւթիւն զաղեթալերտե միւթեվաթրը տրը։ Պու մեճլիսե Ֆրանսա թերաֆընտան, Վիեննատա եզի օլան Պարոն Պուրգընե, վե Ասթրիա թերաֆընտան Բոնթ Ֆօլբրեսօ մուբախասա թայեին օլունմուշլար տրը։ Սարտենիա թերաֆրնտան քիմին մուբախասա թայեին օլաճաղը հենիւզ նամալում տիւր։

Պու միւքեալեմե մեճլիսինտե, ճենկե տախիլ օլմայան ախեր հիշ պիր տեվրեթ տախիլ օլմայաճագմը։

— Ֆրանսըզին պաղը միւթեպեր զաղեթալերինին իֆատեսինե նաղարեն, Ենթալիատա հեր գաչ տուգալդ վար իսե, պունլարրն ճիւմլեսինեն Սարտենիա մեմալեքինե տախիլ օլմասընա իհթիմալ վարրմը, լաքին շիմալքի հալտե պեօյե պիր շեյ, պիզիմ եֆքեարրմըզա գալրը իսե մեմուլ օլունամաղ։

— Կերեք օրտուլար վե կերեք տօնանմալարրն սերիան սուլհ հիսեթինե վաղ օլունարագ, մասրաֆքին թախֆիֆ գրլընմասը իմբերաթոր թերաֆընտան էմր օլունուպ, մուճիպինճե իճապ իւ իճրասընա մուպաշերեթ գրլընմագտա տրը։

ԱԼԵՔՍԱՆԵԱ։ Ասթրիա վե Իրուսիա տեվրեթլերինին դարարը իւզրե, պու տեֆա Ալեմանեա ատքերի վե գալեերի տախի ճենկ թետարիքեաթընտան ֆարիզ օլուպ, սուլհ հիսեթինե իֆրաղ գրլընմըշար տրը։

ԲՕՄԱ։ Բոմա մեմալեքինին նե հալտե պուլունաճաղը հենիւզ ճիւմլեսին նաղարը տրդաթընը ճելպ իթմիշ պիր մատատ օլուպ, պունա տայիր կեօնակեօն էֆքեար վարիսե տե, հենիւզ գարանլրդտա գալմը պիր մեսելե տիր։ Պաղըլարը Իմբերաթոր Նաբոլեօնուն նուբթունու պու չեթին մեսելեյե ճիւվեի պիր ըզրդ տատ իսերլեր։ Շեյլե քի ճենկ կանասընտա Բոմա մեմալեքինեն օլան Պոլոնիա էյալեթի, Բոմա հիւքիւմեթի իթաեթինեն սարֆը նաղար իսիւպ, քենարի պաշլարընա պիր մուվագգաթ հիւքիւմեթ թերթիպ իթմիշլեր իսի պու մուվագգաթ հիւքիւմեթին բեիսի պուլունան Մարքի Ռեբօլիի իմբերաթոր գապուլ իսիւպ, շու քելամը սեօյլեմիշ տիր։

«Բաբա հաղրեթլերինե եաղտրմ վե մեմալեքինե պիր կեէնի ենիզամ վերմեսինի մանթլուպ խլեսիմ։

«Պունուն ճեվապը կելմեսինքճե նե Աւսթրիա վե նե սե Ֆրանսա ասքերի Բաբա մեմալեքի էյալեթլերինե կիրմեյեճեքլեր տիր։ Պիր ֆեսատ վե իսթիխլալ չըդար իսե, օ պաշգա։

«Իյեր Բաբա հաղրեթլերի, պու թեքլիֆի գապուլ իթմեզ իսե, քեյֆիյեթ պիր Ղօնկրեսսօ մեճլիսինե իհալե օլունաճագ»։

Նաբոլեօն պու քելամը կիզլի թուրմատրզընտան, մումանիյեհ Մարքի Ռեբօլի պունու Պոլոնիատա իլան իթմիշ տիր։

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՍԻՍԹԵՆԵՎԻՆ

Մեզունեն Բարիսե պուլուն Ֆրանսըզ սեֆիրի Միսիս Թուվնել, կեչեն չարշանպա սապահրսը Ասիթանեյե վուրուա իսիւպ, տօղրու Թարապիա սեֆարեթխանեսինե էնմիշ տիր։

— Բեիսի բուհանիի միլեթը Լրմենիան օլան, Կաթողիկոս հաղրեթլերի, յունիսին եիրմի տօգուզունճու կիւնիւ Լյմիաձին ճանիպինե ապիմեթ իթմեք իւզրե Թիֆլիս պելոեսինտեն հարեքեթ իթմիշ տիր։

— Ասթրիա վիւքելասընտա պեօյիւք պիր թեպետուիւլթ վագի օլաճաղը իշլեթիլմիշ տիր։

— Աղոսթոսուն օն պեշինտե, Ֆրանսատա նե գատար բօլիթիգաճա գապահաթլըլար վար իսե Նաբոլեօն ճիւմլեսինի աֆվ իսթեճեք տիր տեսնիյօր։

— Սօն խապերլերե նազարեն, Իթալիա մեճլիսի իշիւն Ցուրիք պեզտեսինտե աչըլաճագ մեշվերեթե աղոսթոսուն իբիսինտե պաշլանաճագմը։ Ասթրիա վե Ֆրանսա պեյնինտե հեր քեֆիյեթ գարարլաշըրգտան սօղրա Սարտենեա տեվրեթի տախի պու գարարա հիսսեսատ օլմագ իշիւն տավրեթ օլունաճագ տրը։

— Իրես ա'Օրիան զաղեթասընտա շու վեճհ իլե եաղըլը տրը։ Իբի կիւնտեն պերիս, պիր Իսկիլիզ տօնանմասը ֆըրգասընդն Իսկենտերիյե տօղրու աղիմեթ իթմիշ օլտուզու թեվաթուր պուլմուշ տուր։

Նե սեպեպե մեպնի պեօյե պիր աղը իշե եվ-վուրուլտուզունու պիլեմեյիզ, լաքին պունուն սահիհ օլտուզունու ինանաճագ գատար սեպելերիմիզ վար տրը։

Պապը Ալիսե, պիր աղ վագրթտան պերիս Մըսրը թերաֆընտան պեօյիւք պիր միւշքիլաթ հիսս օլունմագտա տրը։

Պունու Իրես ա'Օրիան եաղմը օլտուզունան, մեսելեսեթի տախի քենարի իւզրինտե տիր։ Պունա տայիր պիղճե պիր մալիւմաթ օլմայրպ, եալընրզ պալատե տախի իֆատե օլունտուզու վեճհ իլե, Ինկիլիզին տօնանմասընը էքսիլթմեյիպ, հաթտա արթրմագ նիյեթինտե օլտուզու սահիհ իսե, կերեյի կիպի էնարիշեյե մուճիպ պիր քեյֆիյեթ տիր։

— Յոռնալ դը Ֆոմանիինոբ զաղեթասընտա շու վեճհիլե եաղըլը տրը։ Ռուսիա, Ասթրիա վե Ֆրանսա իմբերաթորլարը պեյնինտե պիր եենի իթթիֆագ վագի օլմուշ տեյի թեվաթուր պուլմուշ իսե տե, պու հավատիսին ասլը օլմայրպ, Բարիստեն մախսուսճա խապերլերին հիշ պիրիսի պունու թատսիդ իսեմեզ։

— Իմսլիա մեսալեհինին թեսալ

յեսի իշիւն, Օվիշերինին Ցուրիք պեզտեսինտե վագի օլաճագ միւքեալեմե մեճլիսինտե, Թօսգանա վե Մոտենա տուգալդրարրն ահվալը սթիյեսինե թաֆսիլաթ վե թեֆերրուաթը իլե պերապեր պիր գարար վերիլեմեմեքճե, պու իբի մեմալեքե տուգալարընն տախի, մեմալեքլերինե ավեսեթ իթմեկլերի ճայիզ օլմայաճաղը քենտիլերինե խապեր վերիլմիշ տիր։

— Պու եանատե պեօյիւք պիր հավատիս տախի Ֆրանսայը վե պեկլիմ պիւթիւն Լյրոբայը իսթիզրապա կիրիֆթար իթմիշ տիր։ Շեյլե քի իմբերաթոր Նաբոլեօն իլե իմբերաթոր Ֆրանսուա Յոզեֆ Վ իլաֆրանգատա կեօրիշմիւքտեն սօղրա, պունարրն պիր պիրի իլե եա Բարիսե, եա Վիեննատա թեբրար կեօրիշեճեքլերի հավատիս օլմուշտուս։ Օլ եանատեն պերիս, իբի իմբերաթոր պեյնինտե լեհենգաթի միւքեաթեպե նոգսան պուլմամըշտը։ Շիմտիքի խապերլերե նազարեն, եագընտա իմբերաթոր Նաբոլեօն իմբերաթորիչայը պերապեր ալարագ, Վիեննայա կիտիպ, Ասթրիա իմբերաթորունա վիղիթա վերեճեքմիշ։ պու հավատիս կիւն պե կիւն թագվեյեթ պուլմագտա իսե տե, աղոսթոսուն օն պեշինտեն էվվել իճրասը միւքին օլամայաճաղը աշիքեար տրը։

— Լյոզրումտեն կելեն խապերլեր Ֆրանսայը վե պեկլիմ պիւթիւն Լյրոբայը իսթիզրապա կիրիֆթար իթմիշ տիր։ Շեյլե քի իմբերաթոր Նաբոլեօն իլե Ֆրանսուա Յոզեֆ Վ իլաֆրանգատա կեօրիշմիւքտեն սօղրա, պունարրն պիր պիրի իլե եա Բարիսե, եա Վիեննատա թեբրար կեօրիշեճեքլերի հավատիս օլմուշտուս։ Օլ եանատեն պերիս, իբի իմբերաթոր պեյնինտե լեհենգաթի միւքեաթեպե նոգսան պուլմամըշտը։ Շիմտիքի խապերլերե նազարեն, եագընտա իմբերաթոր Նաբոլեօն իմբերաթորիչայը պերապեր ալարագ, Վիեննայա կիտիպ, Ասթրիա իմբերաթորունա վիղիթա վերեճեքմիշ։ պու հավատիս կիւն պե կիւն թագվեյեթ պուլմագտա իսե տե, աղոսթոսուն օն պեշինտեն էվվել իճրասը միւքին օլամայաճաղը աշիքեար տրը։

— Լյոզրումտեն կելեն խապերլեր Ֆրանսայը վե պեկլիմ պիւթիւն Լյրոբայը իսթիզրապա կիրիֆթար իթմիշ տիր։ Գուրպան պայրամընրն տեօրտիւնճիւ կիւնիւ պիր շեյտա զեյլեմե տահա վագի օլուպ, օ պիր զեյլեմեյտեն այագտա հեր նե պինա գալմըշ իսե, գալե, ճամի, քիլիսե, խան ճիւմլեսի եեր իլե եեքսան օլմուշտուր, օ գատարատագ քի տերլեր զաղեթալեր, արթրգ պու մեմլեքեթի մեմլեքեթ սրրասընտան չըդարմալը տրը։

— Թրապուզանտան կելեն խապերլերե նազարեն, Ճեմ խանը իլե ճիվարընտա օլան գրրդ գատար մալ տօլու տիւքքեան վե մաղազա եանրպ, Ճեմ Թիւճճարլերինե վե եերլիլերե օլան զիան սեքիզ օն պին քեսե ագճեյե պալիզ օլմուշ տուր։ Ճեմ եելիսի Մերզա Հիւսեյին խանը թեքմիլ եշեալերի տախի պու խանտա եանմըշ տրը։

— Յոռնալ զաղեթասընրն վերտիյի խապերե նազարեն, կեչեն սենե Ուլահ վե Պուզտանա պեյ ինթիխապ օլունան Իրենս Պուզայա, լաղըմ կելեն թատիդ ֆերմանլարը եագընտա իթա գրլընճագմը, վե Իրենսը միւշարալեյհ պիզլաթ Ասիթանեյե կելիպ ճանիպի Սալթանաթը Սենիյեյե արզը խուլուս վե ուպուսախեթ իսեճեքմիշ։ Պու վեսիլե իլե պապը Ալի իլե Իրենսը միւշարալեյհ պեյնինտե մեմլեքեթեինին ահվալը տախիլեսի իւզրինե տախի պաղը մերթեպե սեօհպեթ օլաճագմը սենիյօր։

— Սթանպօլտան Հալեպե կիտեն գարա բօսթասընը հարամիլեր վուրուպ, իբի եիւզ պին զուրուշլուգ եմանեթ ագճելերի եաղմա իթմիշլեր տիր։

— Ռուսիա թեպաասընտան օլան Զեբքեսլերտեն իւչ պին գատարը մեմալեքի Օսմանիյեսե իդամեթ իթմեք իւզրե Ռուսիատան բուխատ ալըպ պու ճանիպե նագլ իթմիշլեր, վե Սապանճա թերաֆլարընտա քենարիլերինե միւլք վե արազի վերիլիպ, օրայա կիտինճեյե գատար մուվագգաթեն Այա Սոֆիա ճամիսի գարշըսընտա օլան քեպիր մեկթեպտե իգամեթ իթմեքսե օլմուշլար իսե, պեյնիլերինտե պիր պեօյիւք գավկա չըգրպ, վե պըչագ պըչագա կելիպ, իբի եիւզգատար զաղեթիյե վե վաֆիր ասքեր եեթիշմեսե չօգ գան օլաճագմը։

— Յոռնալ դը Ֆոմանիինոբ զաղեթասընտա շու վեճհիլե եաղըլը տրը։ Կեչեն բաղար կիւնիւ Լյրեյլի նահիյեսինտե Հասան քեօյիւ ահալիսինտեն պիր ֆամիլեա, չօլուգ չօճուգ, երբեք վե գարը ճեման օն քիշի, քեօյտեն տըշարը պիր միւֆերրհ մահալե սեյրանա չըգրպ, ախշամատագ եյլենմեյե գարար վերմիշլեր, վե պունլար թամամա իքեն օն գատար զաղթիյե եանլարընա կելիպ, վե սեօհպեթե գարըշըպ ահպապլըղա գալգըշմըշլար։ Ֆամիլեանրն պեօյիւյիւ պունլարա իգրամ իսիւպ, վե թամամ տավրեթ իսիւպ, զաղթիյելեր պու թամամը պեօյիւք իշթահ իլե գապուլ իթմիշլեր։ Թամաման սօղրա զաղթիյելեր պիրաղ ուզաղա չեքիլիպ, պեյնլերինտե ուզուն ուզատրա պիր միճատեյե պաշլամըշլար քի ֆամիլեայա խայրը պիր շեյ կեօրիւնմեմիշ։

Զաղթիյելեր կերի տեօնիւպ վե մեճլիսե կելիպ, պիրաղը գարըլարա պուլուշմըշ, պիրաղը տախի երքեքլերտեն գավկա արանարագ, նիհայեթ պիր աղիմ նիզայե թուրթուշմուշլար քի զաղթիյելերին սիլահ չեքմեսի իլե շիտեթ քեսպ իթմիշ։ Վե նիհայեթ զաղթիյելեր պիւթիւն ֆամիլեայը գրլըճատան կեչիրիպ, պունատա գանատթ իթմեյերեք իսթելերինի պաշլարընը սոյմուշլար։

Ազ վագրթ սօղրա ճիւմլեսի հիւքիւմեթին ելինե կեչիպ, Ասիթանեյե կեօնտերիլմիշլեր տիր, վե պու իշլեթ իլմեմիշ հապասաթլարընտան տօլայը հեր հալտե միւսթահագգ օլտուգլարը ճեվայե հիւքմ օլունաճագլարը շիւպհեսեն միւսթաղնի տիր։

— Մեարիֆի ումումիյե նեզարեթի ճանիպինեն, պունատան ագտեմ հեր թերաֆա կեօնտերիլեն էմրնամելեր մուճիպնճե, մեմալեքի Օսմանիյեսինե հեր թերաֆընտա Իսլամ վե զայրի Իսլամ, նե գատար մեկթեպ վե շակիրտ վե հոճա վար իսե, տեֆթերի մաթլուպ օլունմուշ, վե պեշ եիւզ եեթմիշ ալթը մահալեսեն կելեն մաղպալթալարա նազարեն, մեմալեքի Շահանեսե օն պին սեքիզ եիւզ տօգսան եեսի Իսլամ մեկթեպի, վե իբի եիւզ օթուզ պին պեշ եիւզ գրրդ պեշ Իսլամ երքեք շակիրտի, վե եիւզ եիրմի պիր պին իբի եիւզ էլի տօգուզ Իսլամ գրզ շակիրտի, վե օն պիր պին իբի եիւզ եիրմի ալթը Իսլամ հոճասը վարրմը։

Միլլը զայրը Իսլամիյեսեն տախի ճեման իբի պին իբի եիւզ օն տօգուզ մեկթեպ, եիւզ պեշ պին իւչ եիւզ ալթմըշ պիր երքեք, վե եեսի պին սեքիզ եիւզ ալթը գրզ շակիրտ, վե իբի պին իբի եիւզ էլի տօգուզ հոճա վարրմը։ Պու հիսապ բեյանին իլան օլունմուշ իսե տե, նե գատար միլլան ահալիսեն պու գատար շակիրտ ալընտրը պեյան օլունմասընտան, ահալինին գաչտա պիրի օգուր եաղար օլտուզու աղնաչըրամաղ։ Լաքին շեյլե գապաճա պիր հիսապ թուրթուպ տա պու գատար շակիրտ եիրմի միլլան ահալիսեն ալընմագտա տրը տեյի թուրթարագ, ահալինին անճագ գրրդտա պիրի օգուր եաղար, եախոտ մեկթեպ կեօրմիշ օլաճագ տրը։ Բեզալիք պու հիսապա նաղարեն, Իսլամրն օգուր եաղարը, զայրը Իսլամրն օգուր եաղարընտան զիյատե տիր տեմեք օլուր։

— Պու չըդան բենչեմպե ախշամը, սաաթ պիր պուչուք գարարլարընտա, Պեյօղլունտա թեատրո սօգաղընրն իշինտե, Իթալիանրն պիրի գարապինա իլե, տիկեր պիր Իթալիանը վուրուպ եօլտիւրմիշ տիր, վուրան Իթալիան գաչմըշ իսե տե, հիւքիւմեթ թերաֆընտան արանըլմագտա տրը։

— Պարոն, ասաց նա, ինչպես որ դուք ինձ ասացիք, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տաճարի մոտ գտնուող հոյակապ շինութիւնը Հայոց Ազգային Ժողովի տունն է։ Ես ինձ թոյլ տուի, դուրս գալով ձեզանից, մի քանի անգամ անցնել դրա առջևից, ուրախանալ նրա գեղեցկութեամբ, զարմանալ նրա մեծութեան վրայ։ Ինչպիսի՞ մեծ գաղափարներ, ինչպիսի՞ վսեմ զգացմունքներ, ինչպիսի՞ ազնիւ ձգտումներ ունի ինձ նման մի աղքատ, անարժէք մարդ, երբ նայում է այդ հոյակապ շինութեան։ Ինչպիսի՞ սրտի թրթռոց, ինչպիսի՞ ոգեւորութիւն, ինչպիսի՞ հոգեկան զուարթութիւն

ԳՈՒՆԱՓՈՒՇԱԿԱՆ ՓԱՅԼԱՐՔԻ ԳՈՒՆԱՅՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԺԵՔՆԵՐԸ

25 ՕՐԱԹԵՐԹ 1859

Հասարակ	
Ոսկեայ մանր դրամ	143½—143¾
Ոսկեայ հին վենետիկի	82½—83
« փալտի մեծ հարիւր	78½—79
« Սեպ ոսկոյթ %	19½
Ոսկեայ 20 լիրայի հրոմիզեան	29
Հարիւր Եղիպտի Եղիպտացիներ	160—160½
Ֆրանսիայի 20 ֆրանկանոց	127½—128
« 5 « կիսարիւր	31½—32
Հարիւր ֆրանսական գրամ	129½—129¾
« հատանելու	25
Ռուսական հարիւր ռուբլի	235-31-31½
Ամերիկա « « «	
Լիսաբոն « « «	
Լիվերպոլ « « «	
Ամստրդամ « « «	
Գենուա « « «	
Մարսիլիա « « «	
Ֆլորենցիա « « «	
Համբուրգ « « «	
Ֆրանկֆորտ « « «	
Ռուսական գրամ « « «	
Ֆրանսիայի գրամ « « «	
Գենուա « « «	
Ֆրանսիայի գրամ « « «	
Ամստրդամ « « «	
Ամերիկա